

Arbejdsopgaver udført af henholdsvis Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer og Danmarks 3R-Center i perioden november 2013-2023

I denne redegørelse vil bestyrelsen i Danmarks 3R-Center/Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer beskrive de vigtigste arbejdsopgaver, som er udført i centerets/udvalgets to første bestyrelsesperioder. I forlængelse heraf vil følge en fuldstændig liste over de udførte opgaver.

Følgende personer udgjorde bestyrelsen i de to første bestyrelsesperioder: Christine Nellemann (formand 2013-2021), Axel Kornerup Hansen (formand 2021-2023), Adrian Smith (2013-2021), Erwin Roggen, Jan Lund Ottesen, Lisbeth E. Knudsen og Peter Bollen)

NB. Birgitte Kousholt overtog bestyrelsespladsen i 2021 fra Adrian Smith.

Organisation

Danmarks 3R-center/Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer ledes af en bestyrelse med syv eksperter inden for et eller flere af de 3R'er (Replacement, Reduction og Refinement) og har fået etableret sig med et effektivt arbejdende sekretariat. 3R-centeret har gennem årene oparbejdet et udstrakt og veletableret internationalt netværk, som man samarbejder med i flere fora.

Sekretariatets placering i Fødevarestyrelsen har resulteret i et tæt samarbejde med Dyreforsøgstilsynet, så man altid er opdateret på dyreforsøgsområdet.

Det nationale udvalg har gennem dialog med landets dyrevelfærdsorganer etableret et nært samarbejde, så udvalget kan forventningsafstemme med dyrevelfærdsorganerne, ligesom dyrevelfærdsorganerne har udvalgets opmærksomhed i tilfælde af forsøgsdyrrelaterede problemstillinger og lignende. Samarbejdet foregår både i en styregruppe bestående af repræsentanter fra dyrevelfærdsorganerne og det nationale udvalg samt i forbindelse med Dyrevelfærdsorganernes Årsmøde, som arrangeres af udvalget og styregruppen i fællesskab for at skabe et forum for vidensdeling.

Formidling

Danmarks 3R-Center og Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer har altid prioriteret formidlingen af de 3R'er højt (jf. 3R-centerets vision). Formidlingsindsatsen tager - hovedsageligt - sit udgangspunkt i

Dyrevelfærdsorganernes Årsmøde, Danmarks 3R-Centers internationale symposium samt 3R-centerets og udvalgets respektive hjemmeside.

Dyrevelfærdsorganernes Årsmøde er et forum for foredrag, workshops og networking – hovedsageligt med forsøgsdyrsvelværd i centrum. I de seneste år har årsmødet inkluderet en såkaldt *markedsplads*, hvor mødets deltagere fremviser nye løsninger/3R-tiltag for hinanden, som oftest kan tages i anvendelse umiddelbart.

Danmarks 3R-Centers internationale symposium samler hvert år i omegnen af 200 deltagere med en professionel interesse i forsøgsdyr og alternativer for at høre både nationale og internationale kapaciteter holde oplæg om 3R-relaterede emner. De senere år har flere og flere internationale deltagere også fundet vej til symposiet, hvilket er et resultat af 3R-centerets kontinuerlige samarbejde med internationale centre.

På symposiet uddeler Danmarks 3R-Center den årlige 3R-pris, som tildeles en forsker, der har ydet en helt særlig indsats på 3R-området. Prisen er blevet tildelt hvert år siden afholdelsen af 3R-centerets første symposium i 2014.

Et meget vigtigt aspekt ved symposiet er den del, som foregår i pauserne og i forbindelse med symposiets programsatte sociale arrangement, hvor det er tydeligt, at deltagerne finder sammen på kryds og tværs i samtale om forsøgsdyr og alternativer.

Det nationale udvalg har sammen med Dyreforsøgstilsynet også arrangeret en række minisymposier med specifikke forsøgsdyrsrelaterede emner rundt i landet.

Danmarks 3R-Center har også offentliggjort tre udtalelser (*Flere forsøgsdyr i Danmark er ikke nødvendigvis negativt* ; *Danmarks 3R-Center finder, at der er behov for en bredere forståelse af begrebet erstatning af dyreforsøg* ; *Brug af dyr i undervisning*), ligesom man i regi af det nationale udvalg har offentliggjort de to udtalelser *Dyrevelfærdsorganerne i Danmark er særdeles velfungerende* og *Anbefaling vedr. antistoffer*.

Danmarks 3R-Center har desuden udarbejdet en rapport om *forsøgsdyrsfaciliteterne erfaringer oven på COVID-19* samt en rapport vedr. *forsøgsdyr i højeste belastnings-kategori i 2021*.

Danmarks 3R-Center har udgivet undervisningsmateriale om forsøgsdyr og de 3R'er til fri brug i gymnasiet og i grundskolens ældste klasser, ligesom bestyrelsesmedlemmer har besøgt skoler og gymnasier for at udbrede kendskabet og viden til 3R'er og anvendelsen af forsøgsdyr. Hertil har man fra både bestyrelsen og

sekretariatets side deltaget i diverse formidlingsarrangementer som fx webinarer, naturvidenskabsfestivaler og arrangementer med promovning af undervisningsmaterialet for øje.

Danmarks 3R-Center udgiver og distribuerer en årsrapport på både [dansk](#) og [engelsk](#), som indeholder en beskrivelse af årets arbejde. Hertil suppleres årsrapporten med indhold fra eksterne interessenter, som fortæller om deres arbejde med de 3R'er.

Ovenstående tiltag bliver altid promoveret og omtalt på Danmarks 3R-Centers hjemmeside, som i øvrigt eksisterer i både en dansk ([3rcenter.dk](#)) og en engelsk udgave ([en.3rcenter.dk](#)). Danmarks 3R-Centers hjemmeside er særlig orienteret mod forskerne, hvorfor man har etableret en hjemmeside for det nationale udvalg, som primært henvender sig til landets dyretekniske personale ([natud.dk](#)).

Forskningsstøtte

Danmarks 3R-Center har for at *igangsætte konkrete forskningsprojekter* ([jf. 3R-centerets mission](#)) uddelt forskningsmidler til tre eller fire forskningsprojekter fra danske forskningsinstitutioner hvert år siden 2014. [Projekterne er afrapporterede på 3R-centerets hjemmeside](#) og – for størstedelens vedkommende - i internationale peer-reviewed forskningstidsskrifter, ligesom projekterne altid præsenteres på 3R-symposiet.

Bestyrelsen har desuden valgt selv at igangsætte konkrete projekter for at opnå viden om diverse 3R-relaterede forhold, som man siden hen har kunnet - eller kan - igangsætte initiativer på. Man har således fået undersøgt [kendskabet til de 3R'er blandt landets forsøgsdyrsbrugere](#) (publiceret i 2016), ligesom man har fået undersøgt hvilke faktorer, der – ifølge forsøgsdyrsforskere i tre forskellige danske forskningsmiljøer – henholdsvis hæmmer og fremmer implementeringen af [Replacement i forskningen](#) (publiceret 2018).

Førstnævnte undersøgelse anbefalede bl.a., at man fra 3R-centerets side anlagde en dobbeltstrategi, hvor der på den ene side fokuseres på, at information om de 3R'er målrettes forsøgsdyrforskere i den offentlige sektor, hvor der synes at være et særligt behov for yderligere viden, som kan bidrage til at gøre de 3R'er operationelle i det daglige arbejde med dyrene. På den anden side burde der, som efterlyst af de privatansatte, fortsat arbejdes med netværksdannelse forskergrupper imellem - fx i forbindelse med afholdelsen af konferencer og seminarer, som det årlige 3R-symposium.

Undersøgelsen vedr. *Replacement* gjorde det klart for 3R-centeret, at forsøgsdyrsbrugerne var udfordrede mht. *Replacement*, fordi det ofte kræver metodeudvikling og nytænkning, samt tekniske og faglige kompetencer, der ligger uden for forsøgsdyrsforskernes egne ekspertiseområder. Denne viden resulterede bl.a. i, at Dyrevelfærdsorganernes Årsmøde i 2019 kom til at handle om *Replacement* og er således et godt eksempel på, at 3R-Center/udvalg reagerer på projekternes resultater og anbefalinger.

Bestyrelsen har, som tidligere nævnt, undersøgt de *forsøgsdyr, som belastes til den maksimalt tilladte belastningsgrad* (betydelig belastning). Dyr, der belastes maksimalt, udgør i Danmark en meget begrænset del af det samlede forbrug af forsøgsdyr. Undersøgelse viste, at samtlige af de undersøgte forskergrupper havde væsentlige grunde til at anvende disse metoder, hvilket selvfølgelig var forventeligt, da alle havde opnået tilladelse fra Rådet for Dyreforsøg. Samtidigt viste undersøgelsen, at alle forskergrupper havde arbejdet intensivt på at minimere brugen af disse metoder, hvilket er meget glædeligt.

I relation til undersøgelsens resultater besluttede 3R-centeret at afholde et møde med de forskere, som anvender de såkaldte EAE-modeller, som netop er blandt de mest belastende dyremodeller, for at diskutere *best practise* og sikre, at alle forskningsgrupper yder en optimal indsats for at sikre bedst mulige vilkår for de anvendte dyr.

Danmarks 3R-Center er i skrivende stund ved at kigge nærmere på de forsøgsdyr, som anvendes i forbindelse med ikke tilladelseskævende undervisning på universiteterne. Formålet hermed er at undersøge mulighederne for at erstatte nogle af disse dyr med alternativer samt skrive en artikel om anvendelsen. Danmarks 3R-Center har allerede undersøgt den tilladelseskævende undervisning, hvilket har udmøntet sig i artiklen *Forsøgsdyr i undervisningsøjemed*.

I denne forbindelse skal det også nævnes, at Danmarks 3R-Center i 2016 i samarbejde med Københavns Universitet indkøbte en såkaldt *Equine Palpation/Colic Simulator*, som er en kunstig hest hvorpå dyrelægestuderende kan træne diverse færdigheder og dermed erstatte brugen af levende heste i dele af deres uddannelsesforløb. *Den kunstige hest er i dag en integreret del af uddannelsen*.

3R-centeret har for at *anbefale fondes allokering af midler inden for området* (*jf. 3R-centerets mission*) været i kontakt med alle større bevillingsgivere i Danmark og opfordret dem til at følge et europæisk sæt

bevillingsprincipper for implementering af 3R i projekter ([*Joint European funding principles for research involving animals*](#)). Ud over Danmarks 3R-Center har følgende valgt at støtte op om bevillingsprincipperne: Danmarks Frie Forskningsfond, Danmarks Grundforskningsfond, Gigtforeningen, Hjerteforeningen, Kræftens Bekæmpelse og Lundbeckfonden. Desværre har Danmarks største offentlige bevillingsgiver, Innovationsfonden, afvist at inkorporere principperne i deres ansøgningsprocedurer.

Baggrund:

I juni 2013 etablerede daværende fødevarerminister Mette Gjerskov et dansk nationalt udvalg for forsøgsdyr og alternativer (Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer)¹ og Danmarks 3R-Center med fælles bestyrelse og sekretariat.

[Finansieringen af 3R-centeret](#) kom delvis fra Ministeriet og delvis fra landets tre største medicinalvirksomheder - LEO Pharma, Lundbeck og Novo Nordisk - samt fra dyreværnsorganisationerne Dyrenes Beskyttelse, Forsøgsdyrenes Værn og Alternativfondet.

De to sidstnævnte valgte blot at støtte 3R-centeret til og med 31. december 2014, hvorimod dyreværnsorganisationen DOSO, som er en sammenslutning af 20 mindre dyreværnsorganisationer, besluttede at støtte økonomisk op om Danmarks 3R-Center pr. 1. januar 2016.

Bestyrelsen formulerede på baggrund af [forretningsordenen](#) nedenstående mission og vision for Danmarks 3R-Center:

Vision: Danmark skal have et førende miljø indenfor anvendelse og formidling af de 3R'er.

Mission: Danmarks 3R-Center skal 1) Arbejde på at initiere anvendelige aktiviteter, der kan føre til umiddelbar implementering af de 3R'er 2) Skabe et forum for samarbejde, diskussion, udveksling og formidling af oplysninger om de 3R'er 3) Igangsætte konkrete forskningsprojekter og anbefale fondes allokering af midler inden for området.

¹ [Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2010/63/EU af 22. september 2010 om beskyttelse af dyr der anvendes til videnskabelige formål](#) pålægger medlemsstaterne, at oprette et nationalt udvalg for beskyttelse af dyr, der anvendes til videnskabelige formål.

Arbejdsopgaver udført af henholdsvis Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer og Danmarks 3R-Center i perioden november 2013 til 2023

Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer

2013

- Diskussioner om arbejdsopgavernes fordeling udvalg og 3R-center imellem

2014

- Det blev besluttet, at det Nationale udvalgs opgaver blev afgrænset som følger:
 - Orientering og vidensdeling i forhold til dyrevelfærdsorganerne i form af minimum ét årligt møde med dyrevelfærdsorganerne med mulighed for gensidig udveksling af ideer og viden
 - Udveksling af bedste praksis mellem det nationale udvalg og Rådet for Dyreforsøg/Dyreforsøgstilsynet i form af:
 - udfærdigelse af vejledninger i samarbejde med Rådet og Dyreforsøgstilsynet.
 - afholdelse af miniseminarer om relevante emner, herunder bedste praksis, i samarbejde med Dyreforsøgstilsynet.
- Møde afholdt med dyrevelfærdsorganerne (afholdt 4. december på DTU)
- Hjemmeside etableret (underside på fvst.dk (eksisterer ikke længere))
- Deltagelse i internationale møder (se dokumentet [*Nationale og internationale møder og kontakter*](#))

2015

- Dyrevelfærdsorganernes Årsmøde (afholdt 15. december på DTU)
 - Nedsættelse af DVO-styregruppe (møder herfor anvendes blandt andet til at få input til format og program for årsmødet)

- Leveret rådgivning i forbindelse med Rådet for Dyreforsøgs udarbejdede retningslinjer:
 - [Retningslinjer for udtagning af blodprøver på mus og rotter.](#)
 - [Retningslinjer for faste af dyr i forsøg udarbejdet og offentliggjort.](#)
- Målskema udarbejdet.

2016

- Beslutning om at offentliggøre 3R-tiltag fra DVO-årsmødet på udvalgets hjemmeside
- Afholdelse af DVO-Årsmøde (afholdt 3. juni på Lundbeck)
- Spørgeskema udsendt til landets DVO'er vedr. deres struktur
- [Vejledninger vedrørende blodprøvetagning og vægttab for mus og rotter i forsøg oversat til engelsk og offentliggjort](#)
- Udarbejdelse og offentliggørelse af [Udvalgets for Forsøgsdyrs og Alternatives opfordringer til Dyrevelfærdsorganerne](#)
- Udarbejdelse og udsendelse af *Improve your research*-posters
- [Miniseminar \(samarbejde med Dyreforsøgstilsynet\) om belastningsgrader - 1. december 2016, København](#)

2017

- Afholdelse af DVO Årsmøde (afholdt 4. april på KU)
 - Uddeling af pris til dyreteknisk personale
- Tekst udarbejdet vedr. aseptik i forbindelse med dyreforsøgstilladelsesteksten
- Arbejde/diskussion vedr. WHO's manglende dyreetiske komite
- [Miniseminar \(samarbejde med Dyreforsøgstilsynet\) om håndtering, socialisering og træning af forsøgsdyr - 13. december 2017, København](#)
- [Miniseminar \(samarbejde med Dyreforsøgstilsynet\) om anæstesi - 12. september 2017, Århus Universitet](#)
- [Miniseminar \(samarbejde med Dyreforsøgstilsynet\) om cancermodeller og stamcelleforskning - 20. juni 2017 på Panum, KU SUND](#)

2018

- Afholdelse af DVO Årsmøde (afholdt 7. juni på KU)
 - Uddeling af pris til dyreteknisk personale
 - Temaet for mødet var Replacement
- Bestyrelsen diskuterede nødvendigheden af en højere konkretiseringsgrad af de problemstillinger, som enkelte dyrevelfærdsorganer har præsenteret på afholdte DVO-styregruppemøder.
- [Offentliggørelse af tumorvejledning](#)
- Opfordring fra udvalget til Dyreforsøgstilsynet om at udarbejde en videopræsentation af statistikindberetningsprocessen
- [Miniseminar \(samarbejde med Dyreforsøgstilsynet\) om smertebehandling og statistikindberetning - 6. december 2018, København](#)
- [Miniseminar \(samarbejde med Dyreforsøgstilsynet\) om miljøfaktorer der kan påvirke dyrevelfærd og forsøgsresultater - 11. september 2018, Odense](#)
- [Miniseminar \(samarbejde med Dyreforsøgstilsynet\) om best practice for euthanasia of rodents and other \(small\) laboratory animals - 24. april 2018, København](#)

2019

- Afholdelse af DVO-Årsmøde (afholdt 9. maj på KU)
 - Uddeling af pris til dyreteknisk personale
 - Temaet for mødet var *Culture of Care*
- Diskussion og undersøgelse af belastningsgraden ved behandling af forsøgsdyr med Tamoxifen (efter henvendelse fra RSPCA)
- Igangsættelse af kortlægning af brugen af forsøgsdyr i forbindelse med undervisning, så eventuelle alternativer kan introduceres (efter ønske fra DVO-styregruppen)
 - Det besluttedes, at undersøgelsen skal følges op af en udtalelse fra Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer.
- Udvalget vil undersøge eventuelle dyrevelfærdsmæssige problemer i relation til lufttransport af forsøgsdyr (på opfordring af DVO-styregruppen).

- ["Improve your research"-materiale på hjemmesiden til dyrevelfærdsorganerne er blevet opdateret](#)
- [Miniseminar \(samarbejde med Dyreforsøgstilsynet\) om livstilssygdomme - 24. april 2019, København](#)
- [Miniseminar \(samarbejde med Dyreforsøgstilsynet\) om produktionsdyr i forskning - Den 23. september 2019, Aarhus](#)

2020

- Ny (selvstændig) hjemmeside til udvalget (natud.dk) for at styrke formidlingen til særlig det dyretekniske personale
- Møde afholdt i DVO-styregruppen vedr. årsmødet (som blev aflyst) og status på projekt "Åbenhed omkring Dyrevelfærdsorganernes arbejdsgange"
- DVO-årsmødet blev aflyst pga. corona
- Det besluttedes at få udarbejdet en "standard-poster" for henholdsvis 3R-centeret og udvalget til anvendelse på diverse konferencer (arbejdet er sat i bero grundet corona)
- Møde afholdt med repræsentanter fra det nederlandske nationale udvalg, hvor kontakt blev etableret omkring anvendelse af humant væv.
- Miniseminar (samarbejde med Dyreforsøgstilsynet) "Are there alternatives to antibodies?" - 26. november 2020, Frederiksberg

2021

- Miniseminar (samarbejde med Dyreforsøgstilsynet) "Træning og håndtering af forsøgsdyr" - 4. maj 2021, Virtuelt
- Rapport udarbejdet vedr. dyrevelfærdsorganernes organisering, kommunikation og arbejdsopgaver
 - [Rapporten er offentliggjort på udvalgets hjemmeside](#)
- [Udtalelse vedr. brugen af dyr i forbindelse med undervisning offentliggjort](#)
- Udtalelse vedr. antistoffer formuleret på både dansk og engelsk offentliggjort ([Anbefaling vedr. antistoffer/Recommendations regarding antibodies](#))

- Spørgeskemaundersøgelse vedr. dyrevelfærdsorganernes ageren i forbindelse med corona-situationen foretaget for at muliggøre, at de enkelte dyrevelfærdsorganer kan lære af hinandens erfaringer.
- [Udarbejdelse og offentliggørelse af udtalelsen Dyrevelfærdsorganerne i Danmark er særdeles velfungerende](#)
- [Dyrevelfærdsorganernes Årsmøde 2021 afholdt \(16. september 2021 på Lundbeck\)](#)

2022

- [Rapport udarbejdet om dyrevelfærdsorganernes ageren i forbindelse med corona-situationen](#)
- Det besluttedes at udarbejde to artikler om henholdsvis tilladelseskævende og ikke-tilladelseskævende anvendelse af forsøgsdyr i undervisning (lægges på hjemmesiden, når de er færdige)
- Udvalget har bidraget Rådet for Dyreforsøg med råd/vejledning på to henvendelser vedr. to specifikke problemstillinger relateret til to ansøgninger.
- [Afholdelse af Dyrevelfærdsorganernes Årsmøde \(1. juni 2022\) \(tema: Nedbringelse af forsøgsdyrs belastning i forsøg\).](#)
- Artiklen "[Forsøgsdyr i undervisningsøjemed \(tilladelseskævende anvendelse\)](#)" offentliggjort på hjemmesiden.

Danmarks 3R-Center

2013

- Det besluttedes at:
 - kalde centeret for Danmarks 3R-Center
 - etablere en hjemmeside på både dansk og engelsk
 - få udviklet et logo
 - ordet *alternativer kun* skal anvendes om *Replacement* (og beskriver således ikke alle de 3 R'er).
 - den forskningsstøtte, som 3R-centeret skal fordele, skal søges ved opslag
 - støttede projekter skal præsenteres på hjemmesiden.
 - holde et nationalt symposium i 2014
 - tage kontakt til relevante 3R-centre i andre lande for at diskutere mulighederne for samarbejde.

2014

- Danmarks 3R centers definition af de 3R'er formuleret ([Replacement](#), [Reduction](#) og [Refinement](#))
- Hjemmeside etableret
- Beslutning om at uddele en årlig 3R-pris
- Møde afholdt med Ellen Margrethe Vestergaard fra Sundhedsstyrelsen vedr. 3R JEG-arbejdet i EMA (maj 2014)
- Logo udviklet
- Nyhedsformidling på hjemmeside påbegyndt
- [Forskningsmidler uddelt til fire forskere/projekter](#)
- [Nationalt 3R-symposium afholdt 2. oktober 2014](#) (Hotel Sankt Petri, København)
 - 170 tilmeldte
 - [Uddeling af 3R-prisen til Ellen Margrethe Vestergaard, Sundhedsstyrelsen](#)
- Deltagelse i nationale og internationale møder (se dokumentet [Nationale og internationale møder og kontakter](#))
- Afholdelse af møde med centerets støtter (en gang årligt)

2015

- [Danmarks 3R-Centers Årsrapport 2014 udgivet](#)
- [Forskningsmidler uddelt til tre Forskere/projekter](#)
- Deltagelse i nationale og internationale møder (se dokumentet [Nationale og internationale møder og kontakter](#))
- [Afholdelse af internationalt todages 3R-symposium](#)
 - [Uddeling af 3R-prisen til Hanne Gamst-Andersen, Novo Nordisk](#)
- Målskema udarbejdet
- Projekt vedr. kendskab til de 3R'er hos forsøgsdyrsbrugere igangsat (publiceret 2016)
- Beslutning om at udsende nyhedsbreve fra Danmarks 3R-Center
- Analyse af forsøgsdyrsbruget i Danmark
- [Undervisningsmateriale til gymnasiet om forsøgsdyr og de 3R'er \(digitalt\) udgivet](#)
- Afholdelse af møde med centerets støtter (en gang årligt)

2016

- [Danmarks 3R-Centers Årsrapport 2015 udgivet](#)
 - [Årsrapport også udgivet \(digitalt\) på engelsk.](#)
 - [Eksternt bidrag til årsrapporten fra Aarhus Universitet \(3R-aktiviteter på Aarhus Universitet\)](#)
- [Forskningsmidler uddelt til tre projekter](#)
- Deltagelse i internationale møder (se dokumentet [Nationale og internationale møder og kontakter](#))
- To miniseminarer om undervisningsmaterialet afholdt for gymnasielærere
- [Todages internationalt 3R-symposium afholdt](#)
 - [Uddeling af 3R-prisen til QSAR-teamet på DTU](#)
- Aftale med NC3Rs om at uddele dele af deres 3R-ressourcer til forsøgssteder i Danmark (grimace-scales, ARRIVE mv.)
- [Undervisningsmateriale til folkeskolens ældste klasser \(8.-10. klasse\) udgivet](#)
- Deltagelse i [Videnskaben på Besøg](#)
- Beslutning af medfinansiering af kunstig hest til øvelsesformål
- Nedsættelse af arbejdsgruppe vedr. forsøgsdyr udsat for betydelig belastning

- Beslutning om at tilslutte sig [*Joint European Funding Principles for Research Involving Animals*](#).
- Igangsættelse af undersøgelsen [*Replacement i forsøgsdyrsforskningen?*](#) (publiceret 2018)
- Afholdelse af møde med centerets støtter (en gang årligt)

2017

- [Danmarks 3R-Centers Årsrapport 2016 udgivet](#)
 - [Årsrapport også udgivet \(digitalt\) på engelsk.](#)
 - Eksternt bidrag til årsrapporten fra Novo Nordisk ([3R-aktiviteter på Novo Nordisk](#))
- Deltagelse i internationale møder (se dokumentet [Nationale og internationale møder og kontakter](#))
- [Beslutning om at anvende Twitter](#)
- [Forskningsmidler uddelt til tre projekter](#)
- Deltagelse i [Videnskaben på Besøg](#)
- [Todages internationalt 3R-symposium afholdt](#)
 - [Uddeling af 3R-prisen til Grete Østergaard, Københavns Universitet](#)
- Det besluttedes, at Danmarks 3R-Center tager kontakt til forskningsrådene og større danske forskningsfonde med en opfordring til, i lighed med 3R-centeret selv, at tilslutte sig [*Joint European Funding Principles for Research Involving Animals*](#)
- Beslutning om at afholde en pendant til "Pint of Science"
- Afholdelse af møde med centerets støtter (en gang årligt)

2018

- [Møde med Rikke Langebæk vedr. hendes non-animal alternativer til brug i undervisningen af dyrlægestuderende](#)
- [Danmarks 3R-Centers Årsrapport 2017 udgivet](#)
 - [Årsrapport også udgivet \(digitalt\) på engelsk.](#)
 - Eksternt bidrag fra DTU til årsrapporten ([3R-aktiviteter i forskningsgruppen for Molekylær- og Reproduktionstoksikologi ved DTU Fødevareinstituttet](#))
- [Todages internationalt 3R-symposium afholdt](#)
 - [Uddeling af 3R-prisen til Birgitte Kousholt, Aarhus Universitet](#)
 - Mundtlige posterpræsentationer muliggjordes
- Deltagelse i internationale møder (se dokumentet [Nationale og internationale møder og kontakter](#))
- [Forskningsmidler uddelt til tre projekter](#)

- Deltagelse i [Videnskaben på Besøg](#)
- Beslutning om at linke til [vævsdelingstjenester på hjemmesiden](#)
- Udarbejdelse og udsendelse af statementpapiret [Flere forsøgsdyr i Danmark er ikke nødvendigvis negativt](#)
- Beslutning om opdatering af [undervisningsmateriale til gymnasiet til en trykt version](#)
- Det besluttedes, at Danmarks 3R-Center i samarbejde med Dyreforsøgstilsynet skal danne sig et overblik over hvilke (nationale) kurser, der udbydes i forsøgsdyrsanvendelse, ligesom indholdet af disse kurser skal klarlægges. På denne baggrund skal der udarbejdes en vejledning til kursusstederne omkring læringsmål.
- Det besluttedes, at Lisbeth E. Knudsen skal kigge nærmere på alle de Replacement-ansøgninger, som Danmarks 3R-Center har modtaget siden første ansøgningsrunde i 2014 (men ikke uddelte støtte til) og kontakte de respektive forskere for at høre, om projekterne alligevel blev gennemført, og i givet fald finde ud af, hvilke resultater projekterne resulterede i.
- Peter Bollen fremviste mus, som han selv havde præserveret efter *Elnady-metoden* (som præsenteret på det årlige symposium i 2017?)
- Afholdelse af møde med centerets støtter (en gang årligt)

2019

- Udsendelse af statementpapiret [Danmarks 3R-Center finder, at der er behov for en bredere forståelse af begrebet erstatning af dyreforsøg](#)
- [Danmarks 3R-Centers Årsrapport 2018 udgivet](#)
 - [Årsrapport også udgivet \(digitalt\) på engelsk.](#)
 - Eksternt bidrag fra Institut for husdyrvidenskab (AU) ([3R-indsats ved Institut for Husdyrvidenskab](#)), Universitetshospitalet for store husdyr (KU), Parasitologi og Akvatisk Patobiologi, Institut for Veterinær- og Husdyrvidenskab ([Arbejdet med de 3R'er på Universitetshospitalet for store husdyr](#)) samt Klinisk Institut (AU) og (KU) ([Vi bruger forsøgsdyr til at styrke behandlingen af parasitter i dyr og mennesker](#)).
- [Forskningsmidler uddelt til tre projekter](#)
- [Todages internationalt symposium afholdt](#)
 - [Uddeling af 3R-pris til Thomas Bertelsen, Novo Nordisk](#)
- Deltagelse i internationale møder (se dokumentet [Nationale og internationale møder og kontakter](#))

- [Videnskabsbar afholdt](#)
- Deltagelse i [Videnskaben på Besøg](#)
- Samarbejde med Dorte Bratbo Sørensen (KU) om et projekt, som har til formål at reducere den stress, mus oplever i forbindelse med blodprøvetagning og OGGT (oral glucose tolerance test) ([du kan læse herom i Danmarks 3R-Centers Årsrapport 2019 på side 16](#))
- Danmarks 3R-Center (sekretariatet) holdt et møde med det nye PARERE- kontaktpunkt Knud Ladegaard Pedersen fra Miljøstyrelsen.
 - Det besluttedes at invitere Knud Ladegaard Pedersen med til et fremtidigt bestyrelsesmøde
- På det årlige møde med 3R-centerets interessenter gav disse udtryk for, at man havde fundet Danmarks 3R-Centers udtalelse/statement-papir om det nationale forsøgsdyrsantal interessant (publiceret i Danmarks 3R-Centers Årsrapport 2018) og efterlyste specialistudtalelser om yderligere emner.
- Tom Bengtsen har fået en plads i Charité – Universitätsmedizin Berlins Advisory board for at bidrage med viden omkring etableringen af et 3R-center.
- 3R-centeret har kontaktet alle indehavere af tilladelser til at bruge dyr i undervisning (i forbindelse med projektet vedr. brug af dyr i undervisning) for at undersøge mulighederne for at erstatte dele heraf med alternativer.
- Afholdelse af møde med centerets støtter (en gang årligt)

2020

- [Danmarks 3R-Centers Årsrapport 2019 udgivet](#)
 - [Årsrapport også udgivet \(digitalt\) på engelsk.](#)
 - [Eksternt bidrag fra LEO Pharma](#)
- Udvikling af trykt [undervisningsmateriale for grundskolens ældste klassetrin \(8.-10. klasse\)](#)
- [Danmarks 3R-Center har bistået Dyreforsøgstilsynet med udarbejdelsen af en guide og en poster, som skal bistå forsøgsdyrsbrugere i arbejdet med at indberette deres forsøgsdyrsbrug.](#)
 - Posters og guide er udsendt til alle landets dyrevelfærdsorganer
- [Forskningsmidler uddelt til tre projekter](#)
- Dorte Bratbo Sørensen præsenterede resultaterne af projektet *Optimization of the Oral Glucose Tolerance Test (OGTT) in mice: Designing devices for voluntary ingestion of glucose and stress free blood sampling*

- Det besluttedes at få udarbejdet en "standard-poster" for henholdsvis 3R-centeret af udvalget (arbejdet er sat i bero grundet corona)
- Etablering af Kommunikations/formidlingsamarbejde med Sveriges 3R-center gennem jævnlige møder.
- Udarbejdelse af udkastet til [Consensus Statement from the European Network of 3R Centres \(EU3Rnet\)](#) i samarbejde med Winfried Neuhaus på vegne af 23 3R-centre/organisationer (udkastes vedtoges i øvrigt uden væsentlige ændringer).
- Symposium aflyst pga. corona
- [3R-prisen 2020 uddelt til Dorte Bratbo Sørensen, Københavns Universitet](#)
- Bidrag til DR i forbindelse med Anders Aggers kommende program (2021) om forsøgsdyr/dyreforsøg
- [Afholdelse af tredages webinar i samarbejde med bl.a. NC3Rs](#)
- [Afholdelse af todages webinar i samarbejde med Norecopa og andre nordiske 3-organisationer og universiteter](#)
- Møde afholdt med Sofie Christiansen fra DTU om OECD's toksikologiske tests og Knud Ladegaard fra Miljøstyrelsen om PARERE-netværket for at opnå viden herom samt identificere mulige fremtidige samarbejder.

2021

- [Danmarks 3R-Centers Årsrapport 2020 udgivet](#)
 - [Årsrapport også udgivet \(digitalt\) på engelsk](#)
 - [Eksternt bidrag fra Lundbeck](#)
- [Forskningsmidler uddelt til tre projekter](#)
- Det besluttedes, at Danmarks 3R-Centers (og udvalgets) "impact" siden dets etablering i 2013 frem til den nuværende bestyrelses afgang (31. december 2022) skal undersøges ([Aage Kristian Olsen Alstrup](#) vil foretage undersøgelsen).
- Det besluttedes, at Danmarks 3R-Center skal have skabt et overblik over relevante eksisterende biobankers i Danmark med væv tilgængeligt for dyreforsøgsudøvere, hvorefter information herom samt links til de enkelte biobankers skal lægges på hjemmesiden.
- [Todages internationalt 3R-symposium afholdt](#) (16.-17. november)

- [Uddeling af 3R-prisen 2021 til Anne Marie Vinggaard \(DTU\)](#)

2022

- [Danmarks 3R-Centers Årsrapport 2021 udgivet](#)
 - [Årsrapport udgivet på engelsk](#)
 - [Eksternt bidrag fra SDU](#)
- [Forskningsmidler uddelt til tre projekter](#)
- Tilmelding til Naturmødet i Hirtshals samt læringsmesser i henholdsvis Aarhus, Odense og København med henblik på at promovere 3R-centerets undervisningsmateriale.
- [Rapport udarbejdet om forsøgsdyr i højeste belastnings-kategori](#)
- Afholdelse af online-arrangement for at promovere 3R-centerets forskningsmidler for forskere på et af landets universiteter (8. september 2022)
- Besøg på bestyrelsesmøde af to undervisere fra henholdsvis Vilvorde og Hansenberg for at blive klogere på, hvilken plads de 3R'er har i undervisningen af kommende dyrepassere (6. september 2022).
- 3R-centerets sekretariat har bistået Dyreforsøgstilsynet med etableringen af dets nye hjemmeside (dyreforsoegstilsynet.dk)
- Invitation sendt til Rasmus Prehn (Minister for fødevarer, landbrug og fiskeri) for at opnå mulighed for at fortælle ham om 3R-centerets arbejde (Ministeren takkede senere hen nej).
- Møde afholdt for forskere, som anvender den betydeligt belastende dyremodel EAE, for at bringe disse sammen for at diskutere forbedringsmuligheder heraf i dyrevelfærdsmæssig henseende (1. september 2022)
- Deltagelse med stand ved Danske Kræftforskningsdage (25.-26. september) for at promovere 3R-centerets forskningsmidler
- Deltagelse med stand og oplæg ved den Danske Dyr lægeforenings Årsmøde for at promovere 3R-centeret og dets arbejde (6.-8. oktober)
- Beslutning af udarbejde et visionspapir, som skal skitsere bestyrelsens tanker om en ønskværdig fremtidig udvikling på forsøgsdyrsområdet
- Artiklen "[Forsøgsdyr i undervisningsøjemed \(tilladelseskrævende anvendelse\)](#)" offentliggjort på hjemmesiden.
- [Tidages internationalt symposium afholdt](#) (8.-9. november)
- Aage Kristian Olsen Alstrups undersøgelse [Evaluering af Danmarks 3R-Centers virke for årene 2013-2022](#) offentliggjort.

2023

- Ny vision udarbejdet til inspiration for kommende bestyrelse
- [Danmarks 3R-Centers Årsrapport 2022 udgivet](#)
 - Årsrapport udgivet på engelsk
 - [Eksternt bidrag fra Dyrenes Beskyttelse](#)